

- Tercih bila müreccihde.. Tereccüh bila müreccih de..

Gramer olarak anlatılmaması mümkün değilken, alimlerin zorlanmaları nedendir? Zahirde kolay görünüyor..!

Elcevab: Burada ben iki mana şimdilik çıkarabildim.

1- Eşyalar eşit olunca kendi başlarına bir birlerinden üstün olamazlar. Üstün olabada. Çünkü Bir tercih eden olması lazım.

Bazı alimler demişti: Eşya eşit olsa veya birisi üstün olsa insanın ihtiyarı üstün olanı tercih etmek gerindedir. Niye? Çünkü eşyanın-bir tarafın-üstünlüğü insanın ihtiyarını ref ediyor. Nasılti günah ortasına girince ihtiyar ref oluyor, kalıyor. O zaman eşyanın sıfatı senin ihtiyarını selbediyor, geçersiz kılıyor. Yani o üstün olanı seçmek gerunda kalıyorsun. Zarında kaldığın için sen hür alamıyorsun. Eşyanın üstünlüğü esil oluyor. Sen ise o üstünlüğün mahkumu oluyorsun.

2- Mana: İki eşit şey karşısında iten sen birisini seçemisin. Çünkü senin seçmeni aktif edecek bir şey yok. Sen donup kalırsın. Niye? Niye seçemiyorsun? -Eşyanın eşit olması... Eşit olması senin ihtiyarını ref ediyor, devre dışı yapıyor. Sen ihtiyarın kıpır kıpır olması için eşyadan üstünlük sıfatı yok.

Bunların dedikleri şuraya kadar doğru.

İnsanda sırf İHTİYAR olmuş olsaydı.

İhtiyarı: Mazi - hal - istikbale bakıp seçmez. Her zamanın batar ve onu mu bunu mu? Şunu mu onları mı? diye batar ve üstünlüklerine göre aktif olur. Eşyanın üstünlüğü yoksa aktif olmuyor, alamıyor. Nasılti: Balık kafasıyla o güzelim muhabet kuzu kedi için eşit. Gül ile ot oluy. İçin eşit. Karıyla kendindeki ihtiyaca göre davranıyor. Çok ihtiyacı olduğu halde; haramdır, bu yemmez gibi ayırma analizini-faktikini- ihtiyar yapmaz.

İşte bunu insan İRADE ile yapar. İnsanda sırf ihtiyar olsa hayır zamandaki eşyaların sıfatlarına mahkum kalardı insan. Ama İRADE ise; maziyle (mazinin malzeme seçitleriyle) istikbale yani ahirete bakıp halde şimdiki zamanda tercih eder İRADE. İradenin cevelanı; mazi yani nokta-i istinad olan Allah' ile ce... İstikbali olan nokta-i istinad ile ki ahiretteki hayatına göre şimdiki zamanda ihtiyara tercih ettirir.

arkadan irade. Ama ihtiyarın manisi ve istikbali olmadığından hayvaniyetle tercih eder.

Burada **Püf nokta**: İnsanda iki ayrı birimin olması olan **ihtiyar ve iradenin** varlığı ve cereyan sahalarının olması.. Eğer insanda **sırf ihtiyar** olsa eşyanın karşısında ya döner eli ayıpı başlı kalır bir fanesini tercih edemez. Ya da eşyanın üstünlüğü sein ihtiyarını ref ederdi ki bu arın insandakilerdeki gibi.. **ihtiyar ref olmuş insanlarda** o

Sonra **Ustadım**; iradeyi devreye sokuyor ve "**irade bir sıfattır. Onun seni, böyle bir işi görmektir.**" (s:468)

Önümüze konan belki çok cazib. **ihtiyar ref olmuş**! Çok da ihtiyarın vardı. "**Birde bir hırsız elini başkasının malına uzattığı dakikada hadd-i şer'inin icrasını tahattur eder. Arz-ı ilahiden nüzil olan emir hatırını gelir.**

İmanın hassası ile,

kalbin kulupı ile,

Kelam-i Ezeli'den gelen ve

hırsızın elinin idamına hükmeden

(s:38) **التَّارُوتُ وَالنَّسَارِقَةُ فَاَقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا**

ayetini **hissedip** işidir gibi

iman ve itikadi heyecana ve

hissiyat -ı ulviyeyi ulviyesi hareketete gelir.

Ruhun etrafından,

vicdanın derin yerlerinden,

o sikkat meyelanına hücum gibi bir halet-i ruhiye hasıl olur.

Nefis ve hevesden gelen meyelan parçalanır, sekilir.

Çünkü yanlı

vehim ve

fikir değil,

belki manevi kuvveleri

- akıl,

kalb ve

vicdan -

} birden o hisse, o heve-
se hücum eder.

Hadd-i şer'iyi tahattur ile ulvi' zecr ve vicdani' bir yasakçı o hissin karşısına çıkar, susturur." (H.Ş: 76)

Bunu yapan; ruhun → kalbin ve ^{vicdanın} silahlı olan iradedir. İhtiyari da irade devre dışı yapar. Hayırda çok istediği, arzular-
dışı belkide ihtiyacı olanı elinin tersiyle iter ^{irade}. Bu metinde Allah-u alem bunu işliyor. Ve iki farklı ayırd etme sistemi-
mi ortaya koyuyor. Ki bunlar: ihtiyar ve irade..

Ne kadar caviib olsa, çok da ihtiyarın olsa irade bunu geçmişini ve geleceğini kullanıp hayırdakini fer edebilir. Ama insanda sırf ihtiyar olsa bunu yapamaz.